

Vatten från husets ena stupränna tas tillvara och samlas upp i en IBC-tank. Peter Hall visar hur vattnets leds från taket och ner i tanken.

Använd regnvattnet

Att använda regnvatten i stället för kranvatten i trädgården är något som fler och fler låter göra av olika skäl. Det behöver inte vara speciellt komplicerat och är till fördel för både den enskilde och kommuner. Här presenteras hur och varför regnvattnet tas om hand och används i några både privata och mer offentliga trädgårdar. Exemplet är hämtade från Malmö, Halmstad, Nyköping och Skövde.

Text: ISABELLA MALMNÄS

VA SYD (det regionala VA-bolaget i sydvästra Skåne), driver satsningen *Tillsammans gör vi plats för vattnet* i Malmö och Lund. Privata fastighetsägare som tar hand om regnvattnet på den egna tomten får 2 500 kr per stuprör som de har kopplat bort från ledningsnätet. Detta för att man vill minska trycket på de kommunala ledningarna och riskerna för översvämning vid kraftiga regn.

Har kopplat bort stuprör

Eva och Peter Hall tillhör dem som kopplat bort stuprör från ledningsnätet på sin villa. De bor sedan några år tillbaka i ett av Malmös äldre villaområden, som är från början av 1900-talet. När de hade pensionerats gjorde de tvärtom vad många gör i den situationen, de sålde sin

lägenhet inne i centrum och köpte en villa i utkanten. Båda två har rest mycket i sina respektive arbeten och inte haft möjlighet att ägna tid åt en villa och ännu mindre åt att odla ett trädgårdsintresse, något som de nu tar igen tillsammans. Peter Hall arbetade som VA-ingenjör med vattenprojekt utomlands. Hans intresse för vatten finns kvar och har gått i arv till dottern Kristina Hall som är programledare för VA SYDS satsning *Tillsammans gör vi plats för vattnet*.

– I städerna är ofta ca 70 procent av marken privatägd, bara ca 30 procent är mark som kommunen har rådighet över. Det betyder mycket hur privata fastighetsägare tar hand om det egna regnvattnet, säger Kristina Hall och tillägger att ju fler som tar hand om regnvattnet på den egna tomten desto mer avlastas de kommunala ledningarna. Dessutom är det smart att ta hand om regnvattnet till trädgårdens växter under torra perioder.

Investerade i stor tank

Eva och Peter Hall har gjort mycket för att ta hand om regnvattnet. Den stora satsningen är en IBC-tank, det vill säga en stor vit plastkub som rymmer 1 000 liter vatten, som de placerat intill en av villans husknutar. Den vita plastbehållaren med anslutande

◀ Här ses tappkranen på tanken. Den är inklädd i trä och med blommor ovanpå får den ett mer diskret utformning i trädgården.

Det regnvatten som inte suggs upp av trädgårdens sedumtak, samlas upp i en träd-tunna av ek. Eva Hall visar.

BILD: NARIT PIDOKRAJT

BILD: NARIT PIDOKRAJT

Trädgårdsboden har försetts med ett sedumtak som tar tillvara mycket av det regnvatten som hamnar på taket.

► vattenrör från ett kapat stuprör är inklädd i en träspaljé och försedd med blommor högst upp, vilket gör att hela anordningen smälter fint in i såväl villans moderna arkitektur som i trädgården.

– Vi kom över IBC-tanken billigt från en byggarbetsplats där den annars antagligen skulle slängts bort när bygget var klart. Nu kom den till användning i vår trädgård i stället. Den fungerar som en permanent regnvattenreservoar som vi använder till bevattning av våra växter i trädgården, berättar Peter.

– Ett grovfilter fångar upp fröer och annat som far i luften men tillväxt av alger och mikroorganismer som alltid bildas, gör att vi rengör IBC-tanken en till två gånger per år, fortsätter han.

Det senaste projektet är att ordna så att regnvatten från en del av taket kan rinna direkt därifrån och ut i trädgården. Ännu ett stuprör har därför kapats och en ränna i bränt tegel i vilken regnvattnet kan rinna ut i trädgården håller på att anläggas och sedan ska ett träd planteras i ena änden. Träd suger upp mycket vatten.

Bod med sedumtak

Till fastigheten hör även en nybyggd bod med ett sedumtak köpt på rulle som nu skiftar fint i olika färger under året. Det regnvatten som takväxterna inte absorberar rinner ner i två stuprännor. Ett som leder till en vacker trätunna i ek inköpt på ett tunnbinderi i Ängelholm och ett som leder till en nergrävd plastkassett varifrån regnvattnet saktas sippas ner och ut i marken. Familjen har också anlagt en stor damm och vid villans entré, med en tidigare stenlagd uppfart för två bilar, har man brutit upp en tredjedel av ytan till förmån för en blomrabatt till lyst men som också tar hand om regnvatten. Allt som allt blir det mycket regnvatten som tas om hand i trädgården.

»Förutom alla regnvattenprojekt har vi inspirerats mycket av Ulla Molins trädgårdsarkitektur ...«

– Förutom alla regnvattenprojekt har vi inspirerats mycket av Ulla Molins trädgårdsarkitektur när vi planerat trädgården med öppna rum och flera sittplatser plus många blickpunkter att vila ögonen på, säger Eva Hall när hon visar runt i trädgården.

Och mycket finns att upptäcka i trädgården bland annat en vilobänk utefter ena husgaveln med en sk

BILD: NARIT PIDOKRAJUT

Regntunnan av trä har en tappkran nedtill och används för att bevattna krukor. Här är det dottern i huset, Kristina Hall, som är programledare för VA SYDS satsning *Tillsammans gör vi plats för vattnet*, som visar.

»Det kommer mer vatten än man tror när det regnar.
Vi hade flera rejäla skurar när vi ville fylla poolen.«

BILD: JÖRGEN AHLSTRÖM

Kraftiga regn fyller relativt snabbt poolen om regnvatten från bostadshusets tak samlas in, så att barnen kan bada i poolen även om det råder bevattningsförbud. Två rejäla regn fyllde den sex kubikmeter stora poolen.

tapestry lawn, där växter av olika slag, som backtimjan, röllika, kattfot och revsuga växer i stället för en vanlig gräsmatta.

Fyller poolen i Halmstad

Regnvattnet är en resurs inte minst när det råder bevattningsförbud en varm sommar och barnen vill bada i sin pool. Det var precis vad Peter Uppman insåg när han kom på hur han kunde fylla familjens sex kubikmeter stora pool med regnvatten. Han kopplade ihop ett extra rör med ett av villans stuprör som han sedan helt enkelt placerade rakt ut i poolen.

– Det kommer mer vatten än man tror när det regnar. Vi hade flera rejäla skurar när vi ville fylla poolen. Ena dagen fick vi 30 millimeter och andra dagen 15 millimeter. På ett stort tak som på vår villa samlas

Överskottsvatten från hus-taken används inte enbart till planteringarna i anslutning till bostadsområdet utan förser även de gemensamma odlingsbäddarna med vatten.

Ekologiskt bostadsområde i Skövde

När Skövdebostädernas ekologiska bostadsområde Aspö Eko-Logi skulle byggas valde man att installera

BILD: NARIT PIDOKRAJT

BILD: NARIT PIDOKRAJT

BILD: NARIT PIDOKRAJT

Bevattningssystemet Savac tar hand om regnvattnet i ett system som vattnar växtbäddarna underifrån.

Det speciella Savac-systemet tar tillvara regnvatten från feriebostadshus och leder det till tankar under jord.

»Savaq är ett patenterat system för trycklös underjordsbevattning ...«

- bevattningssystemet Savaq för att ta hand om och använda regnvattnet till bevattning av växtbäddar och växthus. Normalt kopplas Savaq-systemet direkt till brunnen där stupröret från takavvattningen ansluter och därifrån leds vattnet vidare till de nedgrävda Savaq-rören i de ytor som ska bevattas. I Aspö projektet låg dock planteringsytorna på en högre nivå än brunnen varför man monterade vattenfallor på stupröret för att på så sätt lyfta vattnet till planteringsytorna. Vattenfallorna är konstruerade så de stängs om utemperaturen är lägre än två grader.
 - Savaq är ett patenterat system för trycklös underjordsbevattning där växterna får sitt vatten genom jordens kapillärkraft, berättar Peter Eclund, vd för företaget Terrigio, som uppfunnit och utvecklat systemet.
 - Enkelt fungerar Savaq-systemet så att växterna bevattas med regnvatten underifrån med hjälp av jordens kapillärkraft. Om vi får en period utan nederbörd så kan systemet enkelt fyllas på med kranvatten i en påfyllnadsbrunn kopplad till Savaq-systemet, förklarar han.

Allmännyttans planteringar i Nyköping

Nyköping tillhör de kommuner som har haft bevattningsförbud flera somrar i rad, vilket har fått Michael Bark som arbetar som miljövärd vid Nyköpingshems bostäder i tätorterna Tystberga och Stigtomta att ändra sina bevattningsrutiner.

– Att köra den långa sträckan med traktor från Fruängskällan som är kommunens tappställe inne i centrum (av Nyköping) med vatten flera mil ut till bostadsområdena utanför stan kändes inte hållbart i längden, berättar han.

Det var då tanken på att ta tillvara regnvattnet blev en realitet. Bakom en husknut vid äldreboendet i Tystberga har han placerat två IBC-tankar som tar emot regnvatten via en slang från en öppning i stupröret ovanför. Därifrån fyller han 200 liters plasttunnor med regnvatten, som är konstruerade så att det är lätt att fylla över regnvattnet till en vanlig vattenkanna alternativt ansluta till en liten Hondapump när det är dags för bevattning. 🌱

Lokalt insamlat regnvatten gör att Michael Bark slipper transportera vatten flera mil.

Skörda vatten

Tips och information om hur du kan skörda regnvattnet i trädgården finns på vasyd.se/platsforvattnet och Instagramkontot @platsforvattnet

BILD: ISABELLA MALMINÄS

BILD: ISABELLA MALMINÄS

Michael Bark är miljövärd vid Nyköpingshems bostäder i Nyköping och kransorter. Här visar han hur regnvattnet tas tillvara lokalt för att slippa transporteras från centrala Nyköping ut till Tystberga.

Regnvattnet samlas in i en IBC-tank och pumpas därifrån till en flyttbar tank när det är dags för bevattning.

BILD: ISABELLA MALMINÄS